

PHÁT TRIỂN NGHIÊN CỨU THỐNG KÊ ỨNG DỤNG TRONG CHIẾN LƯỢC PHÁT TRIỂN THỐNG KÊ VIỆT NAM

TS. Vũ Thanh Liêm*

Gần 70 năm trên con đường xây dựng và phát triển ngành Thống kê Việt Nam, công tác nghiên cứu khoa học thống kê đã và đang góp một phần xứng đáng để ngành ta hoàn thành sứ mệnh của mình mà xã hội trao cho. Hiện nay, ngành Thống kê đang dành toàn bộ nguồn lực, lao động sáng tạo để thực hiện mục tiêu cao cả của “Chiến lược phát triển Thống kê Việt Nam giai đoạn 2011-2020 và tầm nhìn đến năm 2030”. Chắc chắn công tác nghiên cứu khoa học thống kê phải tiếp tục đóng vai trò “then chốt” trong triển khai tổ chức thực hiện Chiến lược này.

Trong những năm vừa qua, mặc dù điều kiện kinh tế còn nhiều khó khăn, cơ chế hoạt động khoa học và công nghệ còn bất cập, nhưng nhờ sự nỗ lực, tâm huyết của đội ngũ những người làm khoa học thống kê, sự cố gắng và yêu nghề của công chức trong ngành, công tác nghiên cứu khoa học thống kê đã đóng góp tích cực vào việc cải tiến, hoàn thiện và nâng cao hiệu quả các hoạt động thống kê như: Bổ sung hoàn thiện thể chế, thu thập số liệu, xử lý số liệu, tổng hợp phân tích, và dự đoán thông tin thống kê. Đồng thời, hoạt động khoa học đã cung cấp các luận cứ khoa học làm cơ sở cho người đứng đầu đơn vị đề ra các quyết định có hiệu lực, hiệu quả trong quản lý Nhà nước về lĩnh vực thống kê, cải cách hành chính, nâng cao năng suất lao động,...

Tuy nhiên, hoạt động nghiên cứu thống kê ứng dụng nhìn chung còn trầm lắng, chưa đạt được hiệu quả cao trong việc áp dụng vào thực tiễn công tác của ngành. Một số đề tài nghiên cứu chưa sát với thực tiễn, hoặc phù hợp với thống kê thế giới nhưng chưa thể ứng dụng ngay lập tức tại Việt Nam. Sản phẩm nghiên cứu có thể rất hữu ích nhưng chưa được đầu tư nghiên cứu thỏa đáng về kinh phí, nhân lực, thời gian... nên hiệu quả chưa cao, chậm hoàn thành; đội ngũ nhân lực nghiên cứu khoa học còn mỏng, thiếu chuyên gia trong nhiều lĩnh vực thống kê; kinh phí đầu tư cho nghiên cứu khoa học còn nhiều hạn hẹp...

Để phát triển nghiên cứu khoa học thống kê ứng dụng trong ngành thống kê, trước hết cần xác định và triển khai tổ chức thực hiện theo hướng: “Nâng cao năng lực nghiên cứu khoa học theo hướng hình thành hệ thống nghiên cứu có sự tham gia của cả hệ thống thống kê. Đẩy mạnh nghiên cứu ứng dụng phương pháp luận thống kê và các quy trình thống kê tiên tiến, hiện đại. Tăng cường biên soạn và phổ biến tài liệu hướng dẫn phương pháp luận thống kê. Nghiên cứu, xây dựng và chuẩn hóa các quy trình thống kê trên cơ sở tăng cường ứng dụng công nghệ thông tin. Nghiên cứu hoàn thiện phương pháp thống kê theo lãnh thổ nhằm giảm thiểu và tiến tới khắc phục tình trạng chênh lệch số

* Phó Tổng cục trưởng Tổng cục Thống kê

*liệu thông kê kinh tế - xã hội giữa Trung ương và địa phương ...*¹ Đây vừa là mục tiêu, cũng vừa là những giải pháp về chuyên môn, nghiệp vụ thống kê để thực hiện mục tiêu của Chiến lược phát triển Thống kê Việt Nam giai đoạn 2011 - 2020 và tầm nhìn đến 2030.

Năm 2014 và những năm tiếp theo, phát triển nghiên cứu khoa học thống kê ứng dụng cần tập trung làm tốt những nội dung sau đây:

Thứ nhất, xác định việc phát huy và phát triển nghiên cứu khoa học thống kê là công tác trọng tâm trong đổi mới phương pháp luận, phương pháp hoạt động của ngành thống kê. Gắn các đề tài nghiên cứu, nhiệm vụ khoa học với các mục tiêu, nhiệm vụ cụ thể của ngành và của từng đơn vị.

Thứ hai, triển khai các định hướng nhiệm vụ khoa học chủ yếu: tăng cường nghiên cứu tổ chức triển khai thực hiện Chiến lược Thống kê, Đề án đổi mới đồng bộ các hệ thống chỉ tiêu thống kê (Đề án 312); ưu tiên một số chương trình lớn hoặc đang cấp thiết; đẩy mạnh ứng dụng nghiên cứu khoa học phục vụ cải tiến “công cụ” sản xuất thông tin, lưu trữ và công bố chia sẻ thông tin thống kê...

Thứ ba, đổi mới quy hoạch phát triển nguồn nhân lực, trong đó ưu tiên nhân lực có chất lượng cho công tác nghiên cứu khoa học thống kê. Xây dựng và thực hiện đào tạo, bồi dưỡng, trọng dụng, đãi ngộ, tôn vinh đội ngũ khoa học, nhất là các chuyên gia giỏi, có nhiều đóng góp. Có chính sách đào tạo đổi mới đội ngũ nhân lực nghiên cứu khoa học trẻ và tạo cơ chế phù hợp để tiếp tục hợp tác với những người có trình độ cao, có tâm huyết trong công tác nghiên cứu khoa học.

Thứ tư, tiếp tục đổi mới đồng bộ cơ chế quản lý, tổ chức, hoạt động khoa học và công nghệ. Việc xây dựng kế hoạch nghiên cứu khoa học và dự toán ngân sách đối với hoạt động khoa học phù hợp với đặc thù công việc trọng điểm của từng năm, bảo đảm đồng bộ, gắn kết giữa định hướng phát triển dài hạn, chương trình phát triển trung hạn với kế hoạch nghiên cứu, ứng dụng khoa học hàng năm, đặc biệt là lộ trình Kế hoạch thực hiện Chiến lược phát triển Thống kê Việt Nam đã được Bộ trưởng Bộ Kế hoạch và Đầu tư phê duyệt tại Công văn số 602/BKHĐT-TCTK ngày 9 tháng 02 năm 2012. Hàng năm dành ngân sách nhà nước cho hoạt động nghiên cứu khoa học theo hướng căn cứ vào kết quả, hiệu quả sử dụng kinh phí khoa học, tránh tình trạng dàn trải, kém hiệu quả. Thực hiện cơ chế đầu tư, đặc biệt là một số dự án khoa học quy mô lớn hoặc có tác động mạnh mẽ đến sự đổi mới, phát triển của ngành, từng bước xã hội hóa một số đề tài nghiên cứu mà các thành phần kinh tế khác, đơn vị ngoài ngành... có ưu thế và đủ khả năng thực hiện.

Thứ năm, phát huy và tăng cường nguồn lực nghiên cứu khoa học tại Viện Khoa học Thống kê, tập trung đầu tư phát triển xây dựng Viện Khoa học Thống kê Việt Nam theo mô hình nghiên cứu khoa học thống kê của cơ quan thống kê tiên tiến trên thế giới. Kết hợp chặt chẽ ba chức năng của Viện là nghiên cứu khoa học, đào tạo nhân lực và quản lý chất lượng hoạt động thống kê. Xây dựng Viện Khoa học Thống kê là cơ quan nòng cốt, dẫn dắt và quản lý nhà nước về công tác nghiên cứu khoa học của Ngành. Hiện thực hóa Viện Khoa học Thống kê là đơn vị đi đầu trong hoạt động dịch vụ thống kê, là “địa chỉ tin cậy” để khai thác thông tin trong nghiên cứu khoa học và hội nhập thống kê quốc tế./.

(xem tiếp trang 5)

¹ Trích từ Chiến lược phát triển Thống kê Việt Nam giai đoạn 2011-2020 và tầm nhìn đến năm 2030

(Tiếp theo trang 30)

Tài liệu Tham khảo:

(1) Quyết định số 1803/QĐ-TTg ngày 18 tháng 10 năm 2011 của Thủ tướng Chính phủ về việc Phê duyệt Chiến lược phát triển Thống kê Việt Nam giai đoạn 2011 - 2020 và tầm nhìn đến năm 2030.

(2) Nghị quyết Hội nghị lần thứ 6 BCH T.Ư Đảng khóa XI (Nghị quyết số 20-NQ/TW) về phát triển khoa học và công nghệ phục vụ sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế.